

Datum: Donderdag 29 mei 2008 13u00 tot 17u00

Plaats: Conferentiecentrum Café de Fiennes

Verslag: Magali Decloedt

Deelnemers: Jan Agten (KHK), Danny Anné (HoWest), Hilde Bevers (KHLeuven), Magali Decloedt (DHO Vlaanderen), Ward Dumoulin (Katho), Jo Lefevere (Artevelde Hogeschool), Dirk le Roy (Sustenuto/DHO Vlaanderen), Frank Monsecour (Artevelde Hogeschool), Jef Peeters (KHLeuven), Leida Rijnhout (VODO), Eddy Van Tilt (Oikonde), Katrien Van Poeck (Vlaamse overheid), Sam Verhaert (Globelink).

Verontschuldigd: Lieve Billen (KHLim), Dirk Bogaert (Artevelde Hogeschool/UGent), Myriam Deroo (HoWest), Dirk Devos (katho), Kristel Driessens (KdG Hogeschool, UA), Ward Govaerts (KdG), Koen Hermans (KULeuven), Bernadette Houdart (HUB), Karin Lecluyze (HoWest), Pieter Lievens (KHK), Thomas Maesele (UGent), Frank Meys (HUB), Antonio Palermo (HUB), Inge Platteeuw (HoWest), Frank Rochus (KdG), Katrien Seynaeve (KHK), Anniek Vandecasteele (RISO Gent), Heleen Van den Haute (KHLeuven), Frederic Vanhauwaert (Vereniging waar armen het woord nemen), Agnes Verbruggen (HoGent), André Verstraelen (Xios Hogeschool), Nicole Vettenburg (UGent)

Overzicht

1. Werkdocument: kader en visie omtrent oriëntatie van sociaal werk op duurzame ontwikkeling
2. Interactieve oefening
3. Praktijkvoorbeelden
4. Varia
5. Volgende samenkomst

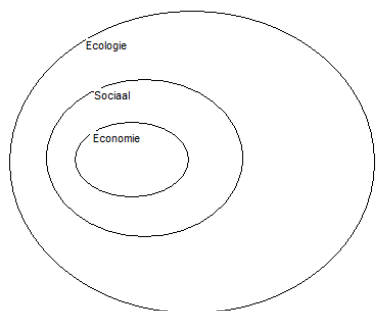
1. Werkdocument: kader en visie omtrent oriëntatie van sociaal werk op duurzame ontwikkeling

Jef Peeters (project Sowedo) geeft een toelichting bij zijn visietekst en kader omtrent sociaal werk en duurzame ontwikkeling. De volledige tekst staat online op de webpagina van het lerend netwerk, www.dhovlaanderen.be/index2.php?gm=4G9JH56L3&lang=&view=46.

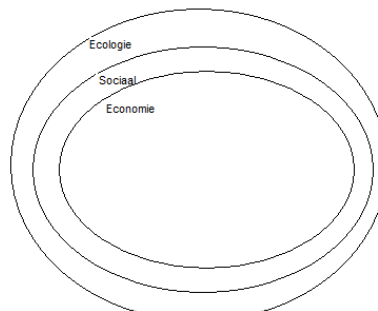
Onderstaande tekst geeft de opmerkingen van de groep weer. Alle suggesties en bedenkingen bij de tekst kunnen steeds gemaïld worden naar jef.peeters@khleuven.be. Een bijgewerkte tekst zal dan binnenkort op de webpagina geplaatst worden.

1.1. Visuele voorstelling van de drie pijlers van duurzame ontwikkeling

De klassieke voorstelling van drie elkaar overlappende vendiagrammen werd door Jef Peeters vervangen door drie cirkels die elkaar omvatten (zie figuur 1). De achterliggende idee is dat de samenleving (sociaal) zich op de aarde (ecologie) bevindt. De aarde is een begrensde geheel en is dus het kader. Binnen de samenleving bestaan economische systemen (economie). De grafische voorstelling van de drie pijlers leidt tot een discussie. Waar dit voor de ene een voorstelling van de realiteit is, vindt de ander dat de ecologische dimensie in het visueel model teveel overheerst. De drie pijlers van duurzame ontwikkeling kunnen op verschillende manieren voorgesteld worden, bvb. zoals in figuur 2. Er wordt geopperd dat er misschien wel een 3D beeld nodig is.

Figuur 1

Figuur 2

1.2. Definitie van Sociaal Werk

Jef Peeters hanteert de internationale definitie van sociaal werk (IFSW: International Federation of Social Workers, 2000): *The social work profession promotes social change, problem solving in human relationships and the empowerment and liberation of people to enhance well-being. Utilising theories of human behaviour and social systems, social work intervenes at the points where people interact with their environments. Principles of human rights and social justice are fundamental to social work.*

Hij stelt voor om de definitie bij te sturen, bijvoorbeeld op volgende manier: *“Principles of human rights, social justice and sustainability are fundamental to social work.”*

Jan Agten meldt daarbij dat internationaal de discussie om de definitie bij te stellen in het licht van de maatschappelijke ontwikkelingen reeds aangevat is.

Sommigen vinden dit een minder goede suggestie. De internationale definitie is een zeer ruime definitie. Het is een voordeel dat niet elke belangengroep, hoe belangrijk ook, de definitie aanpast. In de operationalisering van de definitie kan duurzame ontwikkeling wel opgenomen worden.

1.3. Het sociaal werk in crisis?

De werktekst leidt tot een fundamentele discussie omtrent spanningsvelden in het sociaal werk:

- Het sociaal werk moet zichzelf overbodig maken. Maar, vanuit datzelfde sociaal werk komt steeds meer vraag naar professionalisering.
- Het maatschappelijk welzijnswerk wordt steeds meer individualistisch.
- Ook het spanningsveld tussen emancipatie en controle wordt besproken. Wordt de maatschappij in vraag gesteld, of worden sociaal werkers ingezet om mensen aan te passen aan de vigerende norm? Een sociaal werker staat “end of pipe”, waardoor hij/zij vaak individueel optreedt.

2. Interactieve oefening

2.1. Opdracht

In groepjes van drie personen wordt nagegaan wat duurzame ontwikkeling betekent voor verschillende concrete vormen van sociaal werk.

Er wordt uitgegaan van vijf verschillende types van jobs, met name:

- maatschappelijke advisering
- maatschappelijk werk
- personeelswerk
- sociaal-cultureel werk
- syndicaal werk/sociaal beleid

Binnen de verschillende types van jobs worden aan de hand van concrete voorbeelden gezocht naar de impact op sociaal, economisch en ecologisch vlak.

2.2. Resultaten

a) Maatschappelijke advisering

Sociale huisvesting

- ✓ Sociaal: een aangename woning voorzien voor de mensen
 - ✓ Economisch: goed gelegen woning
 - ✓ Ecologisch: goed geïsoleerde woning
- ➔ valkuil: Dit mag niet leiden tot 'oplapwerk'. Structurele maatregelen zijn nodig opdat rekening gehouden wordt met leefruimte, speelruimte, mobiliteit, criteria omtrent duurzaam bouwen, etc. De sociaal werker heeft ook een signaalfunctie.

Juridisch adviseurs

- ✓ Sociaal: mensen bijstaan in hun rechten (advies als sterkmaker, niet als instrument)
- ✓ Economisch: stellen we de economische orde voldoende in vraag? Recht op arbeid vs. controle op tewerkstelling
- ✓ Ecologisch: mensen moeten zich aanpassen aan wetten, in plaats van omgekeerd

b) Maatschappelijk werk

Maatschappelijk werker

- ✓ Sociaal: van maatschappelijk werker een maatschappelijk denker maken. Zichzelf durven in vraag stellen, kritisch maatschappelijk werk
- ✓ Economisch: opkomen voor mensen is niet gelijk aan het individuele profijt versterken
- ✓ Ecologisch: solidariteit, verantwoordelijkheid, bouwen aan een zorgzame samenleving

Budgetbeheer

- ✓ Sociaal: leefloon, in orde zijn
 - ✓ Economisch: normaal kunnen functioneren, eventueel een plaats op de arbeidsmarkt
 - ✓ Ecologisch: laatste gsm, flatscreen, etc. (consumptiepatroon)
- ➔ Uitdaging: De maatschappij stelt het consumptisme als norm. Sociaal werkers moeten buiten de denkkaders kunnen denken en de maatschappelijke context kritisch kunnen bekijken.

c) Personeelswerk

Personeelswerker in bouwbedrijf

- ✓ Sociaal: arbeidsvoorwaarden, gelijkheid tussen man en vrouw, ...
 - ✓ Ecologie: Bouwbedrijf kan zelf principes van duurzaam bouwen toepassen, duurzame houtsoorten gebruiken, etc. Dat is de keuze van de sociale huisvestingsmaatschappij.
 - ✓ Economie: duurzaam aankoopbeleid, maar vaak is er een beperkt aanbod van ecologisch en sociaal verantwoorde producten.
- ➔ Uitdaging: Het personeelswerk bevindt zich in een organisatieklimaat dat meer hiërarchisch gestructureerd is dan de rest van het sociaal werk. Er is een shift nodig waarbij het belang van het bedrijf wordt overstegen naar het grotere belang. DO en MVO zijn (nog) niet geïntegreerd in de

core business van de bedrijven. Hoe komen we tot sociaal personeelswerk, waar een stakeholdersmodel centraal staat in plaats van shareholdersmodel?

Personeelswerk (algemeen)

- ✓ Sociaal: oog voor de werknemer én de groep achter de werknemers
- ✓ Economisch: zorgen voor kinderopvang
- ✓ Ecologisch: zorg voor mobiliteit

d) Sociaal-cultureel werk

Plattelandsontwikkeling

Er wordt aangegeven dat sociaal werk in stadsverband verschilt van dat op het platteland. Het platteland staat onder druk, de beschikbare ruimte moet worden verdeeld.

- ✓ Sociaal: ruimte om te wonen
- ✓ Economisch: ruimte voor industrie, landbouw en recreatie
- ✓ Ecologisch: ruimte voor natuur

➔ Uitdaging: Hoe werk je in deze context aan een gemeenschap? Een goed voorbeeld is het fietsroutenetwerk in Limburg.

Sociaal-cultureel werk: Hoe werk je rond duurzaamheid en ecologie bij zeer kansarme doelgroepen?

- ✓ Sociaal: Er zijn een aantal vooroordelen waar sociaal werkers niet mee omkunnē.
- ✓ Economisch: Beleidsmaatregelen zijn niet altijd even rechtvaardig, vaak is er een Mattheüs-effect.
- ✓ Ecologisch: NME groeperingen en het jeugdwerk boeken resultaten met acties en projecten, maar anderzijds worden zij instrumenteel ingezet om het beleid te verkopen.

➔ Uitdaging: via educatieve pakketten fundamenteeler omgaan met duurzaamheid en ecologie

e) Syndicaal werk/Sociaal beleid

Duurzaamheidsambtenaar

- ✓ Sociaal: participatie van burgers in een project, bvb. 'Met belgerinkel naar de winkel'
- ✓ Economisch: winkels betrekken in de actie
- ✓ Ecologisch: winst door beperking CO₂-uitstoot

➔ valkuil: de duurzaamheidsambtenaar is vaak een solitair werker. Hij/zij kan als excuustruus gebruikt worden, in plaats van een opstap te zijn naar een algemeen duurzaam beleid. De vraag is dus hoe hij/zij een draagvlak kan creëren, zodat alle diensten denken in termen van duurzaamheid.

2.3. Conclusies

Wat geeft deze initiële oefening als betekenis om antwoorden te kunnen vinden op de vraag hoe duurzame ontwikkeling kan geïntegreerd worden in de curricula?

Er volgt een debat omtrent twee topics:

- De context van het sociaal werk wordt in vraag gesteld, een discussie volgt omtrent:

- de opdeling tussen de verschillende types van jobs in het sociaal werk

Eerst en vooral werd opgemerkt dat in de oorspronkelijke lijst van verschillende types van sociaal werk de opleiding "syndicaal werk/sociaal beleid" ontbrak. De types van jobs komen overeen met verschillende afstudeerrichtingen binnen de opleiding sociaal werk in de hogescholen.

De afgestudeerden krijgen aan de hogescholen uiteindelijk allemaal het diploma 'bachelor in sociaal werk' en de officiële titel 'maatschappelijk assistent'. De groep besluit dat op zoek moet gegaan worden naar de gemeenschappelijke agogische processen. In plaats van te investeren in de verschillende afstudeerrichtingen dient geïnvesteerd te worden in het sociaal werk als geheel.

- het sociaal werk in crisis (zie terug)
- Hoe kunnen we duurzame ontwikkeling integreren binnen het bestaande kader?
 - Waar raakt de kernactiviteit van het sociaal werk met de drie assen van duurzame ontwikkeling? Uit de interactieve oefening blijkt duidelijk dat er voor het sociaal werk duidelijk impacts en uitdagingen op zowel sociaal, economisch als ecologisch vlak te definiëren zijn.
 - Wat bestaat er reeds in het curriculum en waar is inhoudelijke vernieuwing nodig? Jan Agten maakt de vergelijking met het proces van de vrouwenemancipatie en stelt dat de maatschappij momenteel in de 'bewustwordingsfase' is. Naar mainstreaming of naar strategieën toe omtrent duurzame ontwikkeling, staan we momenteel nog zwak.

Op basis van deze inzichten en reflecties wordt in de volgende sessies verder gebouwd om concreet invulling te geven hoe duurzame ontwikkeling kan geïntegreerd worden in de curricula van het sociaal werk.

3. Praktijkvoorbeelden

Hilde Bevers (project Sowedo) heeft enkele voorbeelden beschreven van hoe in de praktijk van het sociaal werk wordt gewerkt aan duurzame ontwikkeling. Ze geeft een summier overzicht van concrete praktijken waar men People, Planet en Prosperity zoveel mogelijk wil integreren. De lijst is zeker niet volledig, de bedoeling is om een aanzet te geven van goede praktijkvoorbeelden.

Volgende organisaties/initiatieven worden kort beschreven:

- ✓ Arbeidscentrum en Dagcentrum De Wroeter – Kortesseem
- ✓ Bind-kracht - onderzoekopdracht met externe financiering.
- ✓ Educar – Merksem
- ✓ Het Duurzaam Huis (opbouwwerkprojectproject van Samenlevingsopbouw Gent).
- ✓ Netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen
- ✓ Oikonde Leuven - dienst pleegzorg voor volwassenen met een handicap
- ✓ Steunpunt Buurtopbouwwerk (STEBO) – Genk
- ✓ Vzw Leren ondernemen – Leuven

De volledige tekst staat online op de webpagina van het lerend netwerk. Op de homepage www.dhovlaanderen.be klik je op 'curriculum', in de linker kolom klik je vervolgens op het thema '[sociaal werk](#)'.

4. Varia

Van 26 tot 29 april 2009 vindt in Kroatië de conferentie "Social action in Europe: different legacies & common challenges?" plaats. Het is een initiatief van "European Network of Social Action" (ENSACT).

Dit netwerk bestaat uit:

- EASSW: the European Association of Schools of Social Work
- FESET: Formation d'Éducateurs Sociaux Européens/European Social Educator Training
- IFSW: the International Federation of Social Workers European Region
- ICSW: the International Council on Social Welfare European Region
- FICE: the Federation Internationale des Communauté Éducatives
- AIEJI: the International Association of Social Educators

De deadline voor papers is 31 oktober 2008. Zie www.rathanea.hr/ensact voor meer info

5. Volgende samenkomst

Het thematisch lerend netwerk zal een derde keer samenkomen eind augustus/begin september. Een vierde samenkomst wordt gepland in het midden van oktober.

